

Kansen gezondheidsbevordering Utrecht Overvecht

Waarom dit onderzoek?

Aanleiding

Vorig jaar was Overvecht in het nieuws als 'ongezondste wijk' van Nederland op basis van gedeclareerde zorgkosten. Een blik op de cijfers leert dat ouderen en mensen met psychische klachten hierin sterker vertegenwoordigd zijn in de wijk. De wijkraad Overvecht heeft daarom onderzoek laten doen naar de activiteiten in de wijk voor gezondheidsbevordering en wat daar eventueel beter in kan. **Gezondheidsbevordering** richt zich op het bevorderen en in stand houden van een gezonde leefstijl en van een gezonde sociale (en fysieke) omgeving. De focus in het onderzoek lag op ouderen (55+) en mensen met psychische klachten.

Onderzoeksvragen

De belangrijkste vragen in het onderzoek zijn:

- 🕒 In hoeverre sluiten de gezondheidsbevorderende activiteiten voor ouderen en voor mensen met psychische klachten in Overvecht goed aan bij de behoefte van de inwoners?
- 🕒 In hoeverre houden ze daarbij rekening met de specifieke kenmerken van inwoners in Overvecht?
- 🕒 Welke verbeteringen zijn mogelijk in de aanpak van gezondheidsbevordering?

Samenvatting & conclusie

Verbeteringen voor ouderen volgens professionals

Bijna de helft van de zorg- en welzijnsprofessionals in Overvecht, vindt gezondheidsbevorderende activiteiten voor ouderen (55+) onvoldoende aansluiten bij de behoeften van deze groep. De andere helft vindt deze aansluiting goed of redelijk.

Mogelijke verbeteringen die professionals noemen:

- ⊙ Het bereik van de activiteiten is nu onvoldoende. Er is betere communicatie nodig over activiteiten voor ouderen om het bereik te vergroten.
- ⊙ Er is meer overzicht nodig van wat er is aan activiteiten op het vlak van zorg en welzijn voor ouderen in de wijk. Ook veel professionals zelf hebben dit overzicht niet.
- ⊙ De organisaties in de wijk kunnen beter samenwerken en hierdoor een meer samenhangend aanbod realiseren.
- ⊙ Er is behoefte aan meer laagdrempelige activiteiten voor ouderen.

Experts op het gebied van laaggeletterdheid geven aan dat er meer kennis nodig is bij professionals op het gebied van zorg en welzijn rondom laaggeletterdheid. Zeker omdat dit juist bij ouderen vaker voorkomt.

Verbeteringen volgens ouderen zelf

Oudere inwoners zelf vinden vooral dat verbeteringen nodig zijn in het onder de aandacht brengen van bestaande activiteiten. Men vindt dat de publiciteit voor deze activiteiten te gering is. Oudere inwoners geven aan dat informatievoorziening via internet voor veel ouderen niet effectief is, omdat het veel ouderen ontbreekt aan computervaardigheden. Tegelijkertijd blijkt uit de vragenlijst dat veel zorg- en welzijnsprofessionals niet op de hoogte zijn van het aanbod aan computercursussen in de wijk waar 55-plussers gebruik van kunnen maken en er dus ook nauwelijks naar doorverwijzen. Verder lijkt er behoefte te zijn aan meer gezelligheidsactiviteiten in de wijk en meer lotgenotencontact.

Verbeteringen voor mensen met psychische klachten volgens professionals

Tweederde van de professionals in zorg en welzijn vindt de aansluiting van gezondheidsbevordering op de behoefte van inwoners met psychische klachten in Overvecht goed of redelijk. In totaal geeft ongeveer tweederde van de professionals in zorg en welzijn in Overvecht aan dat verbeteringen nodig zijn in activiteiten gericht op oudere bewoners en/of bewoners met psychische klachten. Deze verbeteringen hebben betrekking op:

- ⊙ Meer inspelen op inwoners van buitenlandse komaf.
- ⊙ Meer samenwerking tussen organisaties.
- ⊙ Organisatie van laagdrempelige inloop en doorbreken van zorgmijding.
- ⊙ Een beter bereik van de doelgroep. Meerdere professionals geven aan dat inwoners “stress” als iets heel gewoons zien en er daarom geen hulp voor zoeken.

Aanbevelingen aan gemeente

De invloed van de gemeente op de uitvoering van gezondheidsbevordering in Overvecht is aanzienlijk. De gemeente maakt lokaal gezondheids-, zorg- en welzijnsbeleid. Ook fungeert de gemeente als (mede)financier van een aantal cruciale uitvoerende partijen in Overvecht, waaronder Wijk&co, de buurtteams en Stichting Overvecht Gezond.

1. Meer overzicht creëren en samenwerking stimuleren

Tijdens de bijeenkomst in de wijk met professionals in zorg en welzijn gaven meerdere medewerkers aan dat zij zelf geen goed overzicht hebben van alle activiteiten in de wijk voor ouderen op het vlak van gezondheidsbevordering. Het inzichtelijk maken van dit aanbod voor professionals zelf is een belangrijke aanbeveling. De gemeente zou met de uitvoerende partijen in de wijk in gesprek kunnen gaan om te kijken op welke manier de gemeente kan stimuleren of faciliteren dat er een beter overzicht komt en hoe samenwerking tussen partijen geïntensiveerd kan worden.

2. Betere publiciteit over activiteiten

Belangrijk is om het bereik van activiteiten te vergroten door op veel verschillende manieren het aanbod onder de aandacht te brengen van bewoners. Dit geven zowel bewoners als professionals aan. Voor ouderen is het belangrijk dat de informatie niet alleen via internet of sociale media wordt verspreid, maar ook via de meer traditionele kanalen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een vaste rubriek in Dreefnieuws of het periodiek huis- aan huis verspreiden van informatie. Maar breng de informatie ook naar mensen toe.

3. Meer aandacht voor specifieke groepen inwoners: laaggeletterden en niet-westerse migranten

Zowel het gebruik van internet, als het gebruik van traditionele schriftelijke kanalen, zoals folders en krantenartikelen, zijn minder geschikt om de groep laaggeletterden te bereiken. Posters met weinig tekst en audiovisuele middelen zijn het beste. Bij het gebruik van schriftelijke informatie is het belangrijk ook deze doelgroep in het achterhoofd te houden bij het ontwikkelen van voorlichting- of promotiemateriaal.

Laaggeletterden lopen verder tegen barrières aan bij het bezoek aan onder andere huisartsen, apotheken of ziekenhuis. Vanuit schaamte laten veel mensen niet weten dat ze laaggeletterd zijn. Het is daarom van belang meer aandacht te genereren bij professionals in zorg en welzijn voor het bestaan van laaggeletterdheid. Daarbij gaat het niet alleen om bewustwording, maar ook om het aanleren van vaardigheden. De gemeente zou hierin een voortrekkersrol kunnen pakken door hiervoor bijvoorbeeld subsidie beschikbaar te stellen of op dit vlak een expliciete taak bij de buurtteams neer te leggen.

Een aantal professionals geeft in het onderzoek aan dat men het bereik van niet-westerse migranten in de wijk onvoldoende vindt en pleit voor een meer laagdrempelige aanpak, met aandacht voor eigen taal en cultuur als het gaat om het verminderen van psychische klachten bij deze groep.

4. Verlagen van drempels om actief mee te doen

Professionals geven aan dat er op een aantal punten sprake is van drempels voor inwoners om gebruik te maken van het huidige aanbod aan activiteiten op het vlak van zorg of welzijn, bijvoorbeeld door problemen rondom bereikbaarheid/vervoer of eigen bijdragen. Dit zijn drempels die regelmatig vanuit bezuinigingen zijn ontstaan of erger geworden en die met de versnellingsaanpak aangepakt zouden kunnen worden.

Een ander soort drempel die gezondheidsbevordering in de weg kan staan, betreft taal- en computervaardigheden. Overvecht kent relatief veel mensen die onvoldoende taal en/of computervaardig zijn. Het verhogen van deze vaardigheden, biedt deze mensen meer mogelijkheden om informatie te begrijpen en op te zoeken over hun gezondheid. Er zijn cursussen in Overvecht waarbij mensen taal- of computervaardigheden kunnen aanleren. Deze zijn echter nauwelijks bekend bij professionals en er vindt daarom vanuit zorg en welzijn weinig doorverwijzing naar plaats. Het is zinvol om binnen de bestaande platformen in de wijk te inventariseren hoe deze doorverwijzing op gang kan worden gebracht.

5. Monitoring van wensen van inwoners

Het lijkt er op dat er meer aanbod in de wijk nodig is op het vlak van recreatieve of gezelligheidsactiviteiten voor ouderen. Denk aan uitstapjes, of vaste clubs waar mensen bijvoorbeeld spelletjes kunnen doen. De gemeente heeft de mogelijkheid om dergelijke wensen van ouderen periodiek te monitoren, zodat zorg- en welzijnsprofessionals hierop kunnen inspelen. Zeker nu mensen langer thuis blijven wonen, is het van belang te weten wat mensen nodig hebben om dit mogelijk te maken. Daarbij is ook van belang om te weten hoeveel mensen bepaalde drempels ervaren om sociaal actief te blijven. Denk bijvoorbeeld aan mogelijke drempels als gevolg van beperkte vervoersmogelijkheden. Juist in het kader van de versnellingsaanpak in Overvecht is het van belang een meerjarige meting op te zetten.

Tot slot: outreachende aanpak nodig

Hoewel het speculeren blijft over de oorzaken van het in de ogen van professionals “beperkte bereik van gezondheidsbevordering”, zijn de suggesties van zowel professionals als inwoners eenduidig. Een meer *outreachende en laagdrempelige benadering op maat* is hiervoor nodig, om vooral het bereik van kwetsbare groepen inwoners te vergroten. Onder deze noemer vallen feitelijk alle eerder genoemde aanbevelingen:

- 🕒 Meer overzicht creëren van aanbod en samenwerking tussen organisaties stimuleren.
- 🕒 Betere publiciteit genereren, waaronder ook actief inwoners opzoeken.
- 🕒 Meer aandacht voor communicatie met specifieke groepen inwoners: laaggeletterden en allochtone inwoners.
- 🕒 Verlagen van drempels voor inwoners om actief mee te doen.
- 🕒 Monitoring van wensen van inwoners zodat het aanbod goed aansluit bij de behoeften.

Dit is een gezamenlijke uitgave van Wijkraad Overvecht en Labyrinth Onderzoek & Advies. September 2016.

info@wijkraadovervecht.nl, www.wijkraadovervecht.nl

info@labyrinthonderzoek.nl, www.labyrinthonderzoek.nl